

Facite, inquit, vobis amicos. Vides ergo, quia magna dignitas, sancta paupertas, ut non modo patrocinitibus ipsa sibi non querat, sed et ferat indigentibus. Magna inquam dignitas et paupertatis laus. Dicendum tamen est cum S. Basilio, super illa Psalmistæ verba, *Psal. xxxii: Hic pauper clamavit et Dominus exaudivit eum*: « Non semper laudabilis « paupertas sed que juxta consilium Evangelicum « libera voluntate suscepta perficitur. » Et paulo post subdit: « Non qui eget, omnino beatus est « prædicandus, sed qui omnibus orbis thesauris « mandatum Christi potius existimat. Hos et Domi- « nus beatos dicit: *Beati, inquit, pauperes spiritu*; « non qui pauperes sunt, hoc est inopes, sed qui « paupertatem certa animi destinatione prælege- « runt. »

b. — Sanissimum, ac suavissimum consilium Dei, ut de mammona iniquitatis faciamus amicos, qui in tempore defectionis nos recipiant in æterna tabernacula; utemque enim nunc floræas, bonisque omnibus abundes, te manet tempus defectionis, in quo tibi omnia hæc temporalia deficiant, et omni-

bus nudus cogaris ire in domum æternitatis. Væ tibi, si nihil tibi invenias amicorum manibus translatum! Hi amici, quos nobis comparamus, pauperes sunt, inquit S. Bonaventura: « De his divitiis tem- « poralibus nobis amicos facimus, cum pauperibus « in temporalibus subvenimus. »

c. — Hic mandat Dominus ut pauperes et egenos faciamus nobis amicos, quorum paupertatem ampla est dignitas, ut non solum sibi, sed etiam aliis possint suis orationibus parare æterna tabernacula. Sic ipsi degunt in cœlis ut sibimetipsis, ac aliis valeant parare sedes.

d. — Jubet Dominus de mammona iniquitatis facere amicos, ad hoc ut cum defecerimus, id est, vita hæc defuncti fuerimus, ob elemosynas datas præstent nobis auxilium in receptione ad æternam vitam; sed non jubet per quantum hos nobis facere debeamus amicos, ad docendum nos, a multis parum pro cœlo expendi, quia Deus illud a nobis pro illo acceptat quod habemus, etiam solum bonam voluntatem, si plura dare nequeamus.

DOMINICA NONA POST PENTECOSTEN

EVANGELIUM LUCE, CAP. XIX, VERS. 41

41. Ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, dicens :
 42. Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
 43. Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te, et coangustabunt te undique.
 44. Et ad terram prosternent te, et filios tuos qui in te sunt, et non relinquunt in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.
 45. Et ingressus in templum cepit ejicere vendentes in illo et ementes, dicens illis :
 46. Scriptum est : Domus mea, domus orationis est, vos autem fecistis illam speluncam latronum.
 47. Et erat docens quotidie in templo.

VERSUS 41.

Ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam.

Ut appropinquavit.

1. — « Non solum gressu corporis, » inquit Hugo Cardinalis, « sed etiam compassionis affectu; sed « inutiliter, quia civitas non appropinquavit illi « penitentia. » Didacus Stella similiter considerat, quod tametsi Deus noster animæ nostræ, peccatis immerse, appropinquet per gratiam suam, nos tamen ab ipso prececi abeamus per nostram obstinationem : « Singulis diebus Deus appropinquat ad

« peccatores, in sceleribus et vitiis obstinatos, ac « suæ gloriæ lumine irradiat eos, cum tamen mi- « serimi et obcecati, inspirantem et saluberrime « exhortantem non recipiant. »

Videns.

2. — S. Bonaventura hunc Christi obtutum non solum corporis, sed etiam pietatis suæ radiū quemdam fuisse scribit : « Non tantum oculis cor- « poris, verum etiam aspectu pietatis; quia prospexit « de excelso sancto suo : *Dominus de cælo in terram « aspexit, ut audiret gemitus compeditorum, etc.* »

3. — S. Antonius de Padua, *Serm. in Dom. X post Pent.*, hæc duo verba, *Videns flevit*, conjunctim con-

siderat, ac proinde exclamat dicens : « O anima, si « videres, fleres; sed quia non vides, ideo non « fles. »

4. — Didacus Stella felicem Jerosolymam futuram fuisse dicit, nisi hoc Christi aspectu abusa fuis- set : « Felix illa quidem si hæc visione non fuisset « abusa; non enim solet ex Dei intuitu sequi perdi- « tio, sed salus; » adducitque Zachæi et Matthæi exemplum, quos Deus suo aspectu dignatus fuit : « Misertus est eis et eos convertit; ceterum cum « Christus hunc intuitum nihil civitati profuturum « videret, super eam misericordia commotus la- « crymatus est. »

Fleuit.

5. — S. Bonaventura ad hoc se reflectit, quod Christus tribus solum vicibus, juxta sacræ Scripturæ testimonium, pro nobis flevisse legatur : « Nota « quod Christus legitur ter flevisse pro nobis, super « Lazarum suscitandum, super Jerusalem, ut hic, et « in cruce, ex quo fuit pietas Christi perfectissime « manifesta ad nos. » Contemplativi quidem, ipsum quoque in infantia flevisse meditantur, sed hoc est illius ætatis proprium. Quando Lazarum ad vitam revocavit, plorabant quoque circumstantes, at vero solemnī usu receptum est, quod parentes et amici defunctos suos defleant, et ut dicit Apostolus : *fleant cum flentibus.* In cruce pariter quid mirum est, ipsum lacrymas effundisse, quando in ea simul totum suum effudit sanguinem : *Clamore valido et lacrymis exauditis est, præterquam quod dolorum, quos patiebatur, atrocitas hæc lacrymas naturali- ter producere poterat; at vero summe mirandum est, quod nunc ploret, quando tota Jerosolyma festiva, cum olivis et victoriosis palmis et acclamationibus, ad ejus se triumphum accingit; ac proinde fletus hujus rationes examinare necessum est.*

6. — Enimvero Evangelium nos de causa tristitiæ Christi, dubios aut anxios esse nequaquam permittit; causa etenim fuit civitatis illius ruina et excidium, quod videbat adeo illi esse propinquum : « Res observatione digna, » inquit Lucas Brugensis, « quod Romani eodem in loco in montem Oli- « veti castra ponere, et eodem fere die proximo « ante Pascha civitatem obsidere coeperunt, quo « Jesus prædixit, ac delevit visæ excidium. »

7. — Lyranus, per civitatem hæc sanctam, in sensu allegorico, sanctam Ecclesiam intelligit : « Civitas hæc est Ecclesia, que tempore Antichristi « sic angustabitur et prosternetur, quod pauci « audebunt se Christianos profiteri. »

8. — Albertus Magnus ait : « In medio suæ « exultationis, quando cum ramis excipiebatur, « flevit civitatis excidium, quod meruit in sua « passione. » Et hæc est causa, inquit idem mag- nus Præsul, cur Ecclesia in Dominica Palmarum, post repræsentatum hunc triumphum solita sit

logere in memoriam hujus planetas, passionis historiam. Hugo Cardinalis postquam hæc eandem considerationem exposuisset, subjungit : « Nec « solum introductum est hoc in Ecclesia, propter « Dominicæ facti representationem, sed etiam ut « per ipsum moraliter nos instruat Ecclesia, quod, « in quantumque gloria sit aliquis, non est gau- « dendum, quia extrema gaudii luctus occupat. » Et hoc est mysterium, ob quod in summorum gaudiorum culmine constitutus, quando in sua transfigura- tione, gloriam, qua fruebatur in anima, transmisit ad corpus, ad temperendam lætitiæ et excessivum illum cordis jubilationem, penosam et amarum mortem sibi reduxit ad memoriam, *Luc., ix, 13 : Dicebant excessum ejus, quem completurus erat; ut nos doceret, quod in medio lætitiæ, doloris non sit deponenda memoria, Prov., xiv, 13 : Risus dolore miscabitur.* Dionysius Carthusianus, *Serm. in hac Dom.*, ait : « Edoceamur, ne in die bonorum immemores simus « malorum, neque in die nos extollemur honoris. » Considera, qualia fuerunt totius populi illius obsequia, honores et acclamationes festivæ et ex alia parte Salvatoris nostri moderationem : « Nequa- « quam inaniter motus est, sed futura intuens « mala, ad compassionem et lacrymas est induc- « tus. » Indeque pro omnibus illis, qui in prosperitatis temporalis culmine positi sunt, utile hoc deducit documentum : « Si ergo quandoque aliqua « corporalis aridet prosperitas, aliquis honor sive « promotio, tunc magis ad interiora nostra redea- « mus, vereamur, ne forte in vita hæc recipiamus « bona transitoria pro mercede futura. » Vult quoque per hunc fletum nos docere, quod dum ab hoc mundo in sublime evehimur et promovemur, tristandum potius nobis sit quam gaudendum, quia nimia serenitas ingentes communitur minatur ad- versitates; naves pretiosas mercibus onustæ facilius merguntur in dulcibus fluminum vadis, quam in maris aquis falsis. Prævidebat Salvator nos, quod illud populare : *Euge, Euge*, faustæque ille ejusdem populi acclamationes, *Matt., xxi, 9 : Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israel*, tandem eadem septimana in opprobria et contumelias, nec non in tumultuosos illos clamores, quibus vociferabantur : *Tolle, tolle, crucifige eum, terminandæ essent. Beati, qui nunc flevis, inquit Salvator, Luc., vi, 21. Non dixit nos beatos in gaudiis et prosperitatibus huma- nis, sed beatos nos appellavit in lacrymis. I Petr., iii, 14 : Si quid patimini propter justitiam, beati. Qui te beatum dicunt, inquit Isaias, i, 12, ipsi te decipiunt; proinde S. Augustinus dicit : « Mundus iste « periculosior est blandus, quam molestus; et « magis cavendus, quam illiciti diligii, quam cum « admonet, cogitque contemni. » Nunc cum in triumphum Christi educitur, plorat; at vero eadem septimana, dum ad patibulum eductus fuit, lætus et hilaris exstitit, *Matth., xxvi, 30 : Hymno**

« quod alterum facere velis, prior ipse incipias, et « tu alios hortaris exemplo? » Quia igitur Salvator noster sacrum Baptismatis lavacrum pro salute generis humani instituisse volebat, prius ipsemet baptisari voluit; sumpto Baptismo, statim se ad prædicandam penitentiam, austeritatem, jejuniâ, tentationumque repulsam, accingere decreverat; ac proinde ipsemet subito, in horridum quoddam desertum se subducere, ibidemque summo cum rigore-jejuniare atque ad prædicandum cum Lucifero se accingere voluit.

e. — Judicarent aliquando nonnulli lacrymas Christi fuisse indecoras, quia essent languentis animi indicia; sed potius indicia pietatis et misericordie fuisse eaque intimo quodam compassionis affectu prodissè, testatur D. Ambrosius, *lib. II de Penit.*, vi. « Ipse Dominus, » ait, « Jerusalem fle- « vil, ut quia ipsa flere nolebat, lacrymis Domini « provocaretur ad veniam. Ipse nos flere vult ut « penas evadere possimus. » Civitas letanter exultabat, Dominus vero illius obsidionem et excidium præmeditabatur. Ut ergo civitatem ad salutem vocaret, lacrymas interponit, ut ex tantis lacrymis civitas commota, mentem eberit, quia peccata sua lacrymaretur, ut inde ea abstergeret, saltem inveniret et ad Deum accederet. Sic Deus variis utitur mediis, multa culpæ et penæ mala, etiam incognita removendo, ut nobis beneficiat.

f. — Euthymius, in hunc locum scribens, ait: « Sciens propter immensa vitia destruemdam, hu- « mano modo ipsam pro immensa sua bonitate « deflet, etiam hinc ostendens qualia haberet erga « ingratos Judæos viscera. » Peculiariter deplorat Dominus miseram destructionem Jerusalem; sic super eam deflet Dominus, cum ipsa ei datura esset crudelem mortem. O ingens Christi pietas! non irascitur in suos capitales hostes, non postulat vindictam contra eos, sed maxime super eorum desolationem dolet, eorum casum a quibus lædenda erat, deplorans. Ex quo exemplo patet, nos per veniam et dilectionem inimicis exhibitam, nobis filiationem Dei comparare, eique similes effici.

g. — Quis non miretur Christum Dominum flentem super Jerusalem, eo tempore, quo triumphum illum verè mansuetudinis et pietatis fecit, de quo *Matth.*, xxi, 5, dicitur: *Dicite filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Mansuetus venit Jerusalem, o Jesu, et ejus vicem desles? Cur lacrymas fundis super civitatem cui mansuetissima et pietissima viscera pandis? Equidem nunquam magis lugenda rebellis et peccatrix urbs, quam ubi sceleribus non iram vindicis sed mansuetudinem; non duritiam supplicii, sed teneritatem compatiens in Deo sentit. Nonne lamentandus est impius, de quo apud Isaiam, xxvi, 10, ait Dominus: *Miseremur impio, et non discet justitiam facere?* Imo nunquam magis lamentandus impius est, quam ubi

nimis misericordem sentit Judicem, quem magis debet sentire ultorem iniquitatum; maxime quando hac Dei misericordia et indulgentia magis in peccatis firmatur iniquus. Hoc enim peccator sedulo considerare debet, quod Dei in dissimulandis culpis nostris tolerantia ad penitentiam, non vero ad nostram in peccatis perseverantiam ordinatur. Quem errorem S. Paulus, *Rom.*, ii, 4, a nobis abigere satagit iniquus: *Ignoras quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit?* Divina namque bonitas patiens quidem est, sed ut ad penitentiam, peccatorumque nostrorum emendationem nos extimulet; ac proinde misericordia Dei ad finem ordinatur oppositum illi, quem peccator sibi inaniter flagit, utpote qui ob expertam Dei sæpius misericordiam, peccatis semper insordescit. Contra quem abusum Rabanus calamum suum in hæc verba stringit: « Nihil stultius est, quam pietatem Dei ac patientiam in usum convertere peccatorum, qui ideo « delinquentes expectat, ut se convertant in melius « et agant penitentiam de peccatis suis. »

h. — Causam aliquam hujus fletus assignat Dionysius Carthusianus: « Videns, » inquit, « Jesus « Jerusalem, ejusque pulchritudinem exteriorom, « dellevit ipsius culpam et penam, non tam tem- « poralem quam æternam. » Videns civitatem lacrymabatur Dominus, non tantum illius excidium futurum, sed potius peccata, que tantæ ruinæ causa extabant. Hoc enim intervenit discrimen inter mundanos ac justos; nam illi mala penæ, hi vero culpæ noxia deplorant. Hæc autem in fundendis lacrymis regula tenenda est, cum enim valde sint pretiosæ, solum ad diluenda peccata nostra sunt impendendæ. Ira enim Dei ob peccata nostra offensæ lacrymarum virtute placatur. Isaias Propheta, *lxxvii*, 6, olim lamentabatur dicens: *Cecidimus quasi folium universi, et iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos;* cuius calamitatis hanc assignat rationem: *Non est qui consurgat et teneat te.* At vero, dices fortasse, quisnam adeo erit temerarius, qui fulminibus Omnipotentis et irati Dei opponere se presumat? Audi igitur Hugonem Cardinalem super hunc textum ita scribenlem: « Non est qui teneat te per lacrymarum « copiosam effusionem; lacryma enim tenet et « cogit Deum. » Similiter in Evangelio præsentis, Salvator noster populo Hebræorum et civitati sanctæ totale prænuñciavit exterminium, iniquus: *Ad terram prosterneret te, non retinquet in te lapidem super lapidem;* altamen eodem tempore suo exemplo Jerosolymæ modum divinam placandi justitiam tradidit, quando *flevit super illam.* Circa quæ verba S. Ambrosius ait: « Ipse Dominus Jerusalem flevit, « ut, quia ipsa flere nolebat, Domini lacrymis ad « veniam perlingeret. Ipse nos flere vult, ut eva- « dere possimus. »

i. — Cum tanto honore ac triumpho afflictor

Dominus, extremam civitatis calamitatem prædicit, illiusque deplorat miseriam. Sic nullam in mundo est bonum, quod non aliqua sit amaritudine respersum. Salomon rex inter alias delicias hortos quoque et pomaria enumerabat: *Plantavi vineas,* inquit, *Eccle.*, ii, 4, *fecit hortos et pomaria et conseri ea cuncti generis arboribus.* At vero inter cæteras arbores in locis illis amœnis plantatas, arborem quoque nucis habebat: *Descendi in hortum nucum.* *Cant.*, vi, 10. Quis autem fructus hosce corticem amarissimam habere, et non nisi baculis et fistibus ex arbore decenti ignorat? Similiter in hortis illis, quantumvis amœni fuerint, et rosis undique referri, verisimile non est, defuisse urticas et spinas. Nam ut S. Gregorius ait: « Rosa quæ redolet crescit cum « spina quæ pungit. » Et S. Isidorus ait: « Quam- « vis aliquis in gloria fulgeat, licet purpura et « bysso resplendeat, quamvis pretioso cultu præ- « mineat, quamvis filiorum multitudine fortis mu- « niatur, quamvis protectus armis, quamvis dives « in omnibus, semper in pena est, semper in an- « gustia, semper trepidus in pluma jacet, pallidus « in lectis aureis jacet. »

j. — Hæ Christi lacrymæ insigne in nos effundunt documentum; docent siquidem Deum misericordem simul esse et justum, quia deflet calamitatem civitatis, non tamen remittit penam incorrigibili, sed eandem post annos quadraginta vastavit dirissime per Romanos. Duplici igitur facie seu oculo aspiciet civitatem: oculo misericordie primum, dum super eam flevit, et ita ei significacionem dedit, ut fugeret a facie arcu, ne in fine videretur esse immisericos et crudelis, ac delectari flagellis. Unde per hunc fletum præmonet antequam puniat. Præterea etiam medium adhibet, quo ad frugem errantes reducat, dum mox templum ingressus eiecit vendentes et omentes, instar boni patris qui flagellat omnem filium quem recipit vel recipere cupit. Flagellum hoc erat misericordie quo averteret ab eis scorpionem gehennæ; igitur conabatur omni modo impedire eorum punitionem, revocando eos ad penitentiam et tardando usque ad quadraginta annos. Sic Deus justus est et misericors. Peccatores enormissimi, postquam divinam experti sunt pietatem, ut converterentur ad penitentiam, non huic soli innixi sunt, sed justitie sue quoque scientes rigorem, ut ab hac securos se facerent, ad illam confugerunt, scilicet Dei misericordiam et pietatem, dolentes quod unquam illam offenderint. Sic S. Bernardus id quod Magdalene accidit, considerans ait: « Magnam prorsus mise- « riam magna misericordia diluit et abstergit, et « hoc quidem festinanter, quia sine ullo intervallo « conjunguntur et lacrymæ peccatricis et miseri- « cordia Salvatoris. » Idem quoque mellifluis Doctor mysterium considerat, ob quod Maria Magdalena lacrymis suis Christi pedem lavit, et capillis suis

tersit; namque pedes isti, inquit, sunt misericordia et iudicium, quorum alterum sine altero osculari, vel lemeraria securitas est, vel desperatio fugienda.

k. — Aliud adhuc documentum nobis suppeditant hæ Christi lacrymæ. Docent enim miseris proximi condolendum esse; sic enim Christus videns civitatem, civitatem, inquam, tam refractariam, ideoque macello destinatam, flevit super illam. Et quod multo plus est, super seipsum non flevit, quem sciebat toties a Judæis tam ignominiose tractandum, et post paucos dies cruciendum et occidendum, sed super Jerusalem. Et quod amplius est, flevit is qui offensus erat, et merito gaudere poterat de hostium suorum interitu, super inimicos suos. Item quod omnium maximum est, Deus super homines. Nos certe vermiculo non compatiuntur, quia natura cum longe excedimus; Deus vero nos infinite excedit, et tamen compatiuntur nobis, ad ostendendum quantum compassio erga miserabiles, et misericordia opera ipsi placeant.

l. — Christus Dominus sicuti erat verus homo, ita erat et verus Deus; ideo ejus sanctissima anima, in divina essentia, omnia quæ in illa urbe erant, scelera, latrocinia, ambitiones, cupiditates, atque alias abominaciones, que in omnibus statusibus erant, contemplantur. Videbat ex Sacerdotibus, quosdam esse insipientes, alios inhonestos, quosdam ambitiosos et alios nimia cupiditate inflammatos. Aspiciet ministros justitiæ et republicæ gubernatores, suis commodis quæ utilitatibus consulentes, rapinis et mendaciis plenos. Denique causas pauperum et viduarum ob defectum tutela cadentes; causas vero divitum erectas et in sublime elatas cernebat. Et quod pejus erat, omnes absque cura aliqua in utramque aurem dormire, multis flagitiis et sceleribus oneratos. Dominus autem brevitate harum deliciarum et nobilissimi temporis jacturam, insuper æternitatem punitionis qua in alia vita puniendi erant, et terribilia flagella quibus in hoc mundo erant castigandi, contemplanans, commotus piissimus homo lacrymas profundero cepit. Deplorandus enim illorum hominum status est, qui tempus præsens clementer indultum ad acquirendam coelestem gloriam et salutem suam, disperdunt et in peccatis ac divinæ legis transgressionibus insunt. O nobile sane tempus, propter quod et ipse Salvator uberrimas lacrymas profudit! Bene igitur monet Ecclesiasticus, *iv*, 23: *Fili, conserva tempus ut donum pretiosum.*

VENIENS 42.

Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

Quia si cognovisses et tu.

1. — Id est, inquit Cajetanus, « si cognovisses

« mala tibi superventura, feres; supple: quo modo « frueris bonis, quae sunt ad pacem tuam, bonis « temporalibus; alter sensus est: *Si cognovisses « quae ad pacem tuam, hoc est, mea gesta, meum « adventum, mea bona, quae sunt ad veram pacem, « quae modo sunt abscondita ab oculis tuis inter- « nis.* »

2. — Didaeus Stella sermonem hunc Christi interruptum esse observat: « Adverte, quod Chris- « tus haec verba scissa et absque perfecto integre « orationis sensu protulit, nobis significavit ingen- « tem animi dolorem, ob quem vox haesit faucibus, « et lingua perfecte pronuntiare et exprimere sen- « sum suum non potuit. » Verbum igitur aeternum, Sapientia Patris, is inquam, qui linguas infantium facit disertas, de quo ipsi quoque infideles fatentur, quod nunquam se locutus est homo, modo perfecte verba enuntiare et eloqui nescit? Ecce tibi quousque tristitia illius et dolor ascenderit, qui ob animarum perditionem et propter supplicia, quae divina iustitia super illos immensura erat, illum affligunt.

3. — Volebat Christus hisce verbis dicere: Si tu me tanquam verum Messiam agnovisses, si aures praedicationis meae adhibuisses, si ad poenitentiam, ad quam toties te invitavi, recepisses, nequaquam perires, inquit Euthymius. Si scires imminens tibi excidium, inconsolabiliter feres, tuamque invidiam, malignitatem et ingratitude deponeres.

4. — S. Bonaventura, *Sera. II in hac Dom.*, post illud: *Et tu, subaudit, feres:* « Quadruplex cogni- « tio te miser homo ad fletum debet provocare; si « enim agnosceres in transgressione, peccati fedi- « tatem, retributionis aequitatem, redemptionis « charitatem, resolutionis sive mortis calamitatem, « bene flere deberes. » Anima, quae cognoscendo assequitur, quid sibi velit offensae Dei vel peccatum mortale, continere se nequit, quin illud delectet et detestatur. Peccata vocantur opera tenebrarum, *Rom.*, xii, 42: *Abijcimus opera tenebrarum*, quia ut plurimum committuntur absque cognitione Dei offensi, sine reflexione ad culpae gravitatem; qui in obscuro ambulat, facile caespitem et offendit. Observandum quoque est, quod huic civitati Christus non improperat directe ejus transgressiones, sed solam ignorantiā: *Quia si cognovisses et tu*, quia major pars animorum condemnatur, eo quod hoc lumen non recipiat, vel quod notitiae huic seu lumini, quod Deus illi communicabat, minime correspon- deat; siquidem ipse quidem illuminat omnem hominem venientem in hanc mundum, sed malum nostrum est, quod dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Argi sumus in rebus, bona temporalia spectantibus, at vero cum de salute animae, aut de bonis aeternis agitur, in obscuro et in tenebris ambulamus. Vix confusum illud chaos productum fuit: *Terra erat inanis et vacua, et tenebrae erant*

super faciem abyssi, cum ecce vox illa auditur: *Fiat lux, et facta est lux, et vidit Deus lucem quod esset bona et divisit lucem a tenebris*. Porro homo extra gratiam Dei constitutus, unum pedem ori abyssi infernalis immisit, estque jam secundum praesentem iustitiam condemnatus. Sed quid demum fit: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine*; quia misericors Deus lumen et agnitionem nobis infundit miserabilis illius status et periculi, in quo sumus, divinam suam gratiam nobis offert, ut hac mediante nos erigere valeamus, imprimis nobis lumen rationis et conscientiae remorsum, ac tandem sua nobis subministrat auxilia, ad evadendum barathrum perditionis sed nos haec omnia surda aures excipimus: *Qui male agit, odit lucem*, et ideo majoris faciamus peccatum, quam ipsum Deum et salutem aeternam. Dionysius Carthusianus ait: « *Si cognovisses miseriam et eversionem tibi imminentem, « feres, quae modo infeliciter excecata laetaris, « quia propria perversitatem non pensas et poenas « tibi debitas atque instantes non praevides.* » Haec causa desolationis innumerabilium animarum, quod scilicet se non applicant ad trutinandum cum pondere sanctuarii gravitatem peccati, amissionem Dei et regni caelestis, aeternitatis bonorum, ideoque incidimus in aeternitatem poenarum.

Et quidem in hac die tua.

5. — Lucas Brugensis ait: « Significat jam diem « seu tempus extremum adesse, quod aeterno Dei « consilio ordinatum fuerit in salutem Jerosolymae, « quod si elabi sineret hanc opportunitatem, fore « ut impostero salutis janua ei praeccluderetur. » S. Apostolus nos hortari volens, ut Deo ad poenitentiam et vitae emendationem nos vocanti et invitanti fideliter respondeamus, de diebus et momenti semper loquitur, dicens, *II Cor.*, vi, 21: *Ecce nunc tempus acceptabile; ecce nunc dies salutis*. Omni diluculo diurno in Matutino haec verba recitamus: *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra*. Et ideo valde periculosum est, poenitentiam de die in diem procrastinare, cum tempus vitae nostrae non ab incertis annis aut mensibus, sed per dies et momenta tantum, quibus vivimus, metiri debeamus. Pro ejus meliori elucidatione necessum est, ut veritatem quandam catholicam penitus investigamus. Dicit igitur Salvator noster, *Joan.*, vi, 44: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*; haec autem tractio fit opera et intervenit Spiritus Sancti, hic autem, non quando nos volumus, sed quando ipse vult spirare, et ideo hic nobis inspirationes suas immittit, quando sibi placeat, non vero ad libitum nostrum; unde vae nobis, si ipso caelestem hunc ventum spirante, nos affectum et cordis nostri vela non explicemus ad illum recipiendum, siquidem manifesto nos periculo exponimus, ne forte aliquando vento hoc emanante,

Quae ad pacem tibi.

in sicco hereamus et in profundum inferni usque naufragari cogamur. Et ideo Jansenius in sermone quodam, super praesens Evangelium conscripso, inter caetera ait: « Nunc nostra dies est, in qua « ea curare possumus, quae ad pacem pertinent; « venient alii dies, qui nostri erunt, sed divinae « remunerationis, quando qui oblatas modo salutis « occasiones non sunt amplexi, tradentur inimicis « suis, demonibus scilicet torquendi. »

6. — Porro de quo die Salvator noster loqui intenderit, quando dicit: *In hac die tua*, Dionysius Carthusianus his verbis pulchre ad propositum nostrum declarat, dum ait: « Id est, in tempore isto « brevi atque celerrime transeunti, in quo non Dei « honori, sed propriis vanitatibus vacas; quae ad « pacem tibi, id est, ea quae habes, ad carnalem, « temporalem et fallacem tuam pertinent pacem, « quia divitiis, deliciis et honoribus jam abundas, « quae tua dicitur dies et non Dei; » nihil enim aliud tunc meditabatur, nec ad aliud se applicabat, quam ad laetitiam, voluptatem et temporalem sibi procurandam felicitatem, et ideo super Jerosolymam immisisse nungentis illae miseriae et calamitates et flagella divinae iustitiae. Ecclesiasticus, ix, 11, dicit: *Sicut pisces capiuntur hamo, et sicut aves laqueo comprehendantur, sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis ex templo supervenerit*; quasi diceret: sicut pisces laeli circumnatant, mox ut acceperunt simul cum hamo escam, et sicut aves accepto grano illis obiecto, festive saliant et volitant, non attendentes se esse ad mortem captivas; eodem quoque modo major pars hominum, dum in summo sunt gaudiorum gradu, morti aeternae et daemone cedunt in praedam, idque eo praecipue tempore, quando se vel maxime adhuc gavisuros esse sperabant. S. Gregorius, *Hom. xxx in Ev.*, proinde optime haec de re scribit, dum ait: « Bene autem periturae animae « sententia, quae subditur, convenit: *Et quidem in « hac die tua, quae ad pacem tibi; nunc autem obs- « condita sunt ab oculis tuis*; suum hic diem habet « anima perversa, quae transitorio gaudet in tem- « pore, cui ea quae adsunt, ad pacem sunt, quia « dum rebus temporalibus laetatur, dum honoribus « extollitur, dum in carnis voluptate resolvitur, dum « nulla futurae poenae formidine terretur, pacem ha- « bet in die sua, quae grave damnationis suae scan- « dalum in die habebit aliena; ibi enim affligenda « est, ubi iusti laetabantur et cuncta quae modo ei ad « pacem sunt, tunc in amaritudinem rixae verten- « tur, quia rixari secum incipit, cur damnationem « quam patietur, non expavit, cur a prospiciendis « malis sequentibus oculos mentis clausi. »

7. — Didaeus Stella observat: « Quod haec dies « vitae hujus data est nobis ad pacem, ut sic possi- « mus pacem aeternam nobis comparare; » modus autem hanc pacem in hac praesenti vita comparandi, in divinatorum praecceptorum adimplentione consistit, de qua Palamita, *Psal.* cxviii, 163, ait: *Pax multa diligentibus legem tuam*. Idem quoque Stella alium quendam diem considerat, dicens: « Expectemus item diem alium, in quo Christus in « tribunali sedebit, et puniet, quod nunc in die « gratiae, et pacis dissimulat; hi igitur duo dies « attentissimis animis sunt considerandi; horum « dierum alter Dei, alter hominis est. »

8. — Lucas Brugensis una cum Euthymio notat, quod hic Christi loquendi modus interruptus sit: « Defectus est sermo, » inquit Euthymius, « con- « sneverant enim flentes, verba praefectus « vehementer abrumpere. » Porro haec verba simul conjunguntur, cum verbo cognovisses, et ideo in Syriaco textu legimus: *Nempe si tu nosse es, quae sunt ad pacem tuam, vel saltem isto die tuo*: « Pacis nomine intelligitur prosperitas, salus, feli- « citas et animi et corporis. » Medium autem, quo Jerosolyma et totus illius populus ad fruentium hae pace, uti poterat, erat fides in Christum, ipsum videlicet tanquam verum Messiam recipiendo et agnoscendo. « Jam quae ad pacem Jerosolymae face- « rent, ex quibus pendebat tota illius felicitas, erant « fides in Jesum Christum et praedicationis ejus « susceptio. »

9. — Cum igitur Jerosolyma figura sit animae alienigenae, quae extra Dei gratiam posita, illius imitica existit, necesse est, ut, si pace gaudere velit, patulas aures porrigat, cumetis incitatoris et inspirationibus caelestibus, ipsam ad respiciendum et vera pace fruentium exstimulantibus, *Isa.*, xlviii, 22: *Non est pax impiis, pax est, et non est pax*. Etenim quando anima in peccato mortali constituta, eousque malitiae provenit, ut remorsum, syn- deresim et inquietudinem mala conscientiae amplius non sentiat, signum est, quod ad summum usque iniquitatis verticem perlegerit, nam impius cum in profundum peccatorum venerit, contentat. *Prov.*, xvii, 3. Vera autem pax in serenitate rectae cuiusdam conscientiae consistit, *Rom.*, i, 7: *Gratia vobis et pax*; ubi enim regnat gratia, ibi pax dominatur et e contra bellum est, ubicumque est peccatum; unde David, *Psal.* xii, 3, ait: *Viam pacis non cognoverunt*, illiusque rationem reddit: *Quia non est timor Dei ante oculos eorum*.

Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

10. — « Hoc est, adversa tibi imminetia nunc « te latent, » inquit Dionysius Carthusianus, « quia « et mihi, ea tibi pronuntiant credere aspernaris. »

Venerab. Beda similiter civitatem illam adeo laetam et jucundam nequaquam futuram fuisse scribit, si imminenti sibi infortunia praevidere potuisset : « Si enim cordis ejus oculis, mala quae imminerent, abscondita non essent, laeta in presentibus prospectis non fuisset. » Pars quaedam supplicii est a ventura abscondita dicit ab oculis tuis, quapropter multi securius peccant et patientia Dei ita abutuntur, ut occulto pejores in dies effecti, in consuetudinem peccati dilabantur. »

11. — Dionysius Carthusianus in eandem incidit ponderationem, dum ait : « Ex longanimitate et patientia Dei audientius peccant et deteriores reduntur, in consuetudinem peccati ruentes. » Ubi textum illum Ecclesiastici, viii, 11, adducit, dicens : *Etenim quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetravit mala.*

12. — Albertus Magnus per hanc absconsonem, inconsiderationem intelligit; quasi diceret : « Quia non consideras ea, ita culpa tibi claudit oculos et a putas te semper in peccatis pacem habituram; » at vero tanto pensoris et acerboris mors erit, quanto anima per affectum suum hisce bonis et delectationibus mundanis tenacius adhaerescit : *O mors quam amara est, inquit Ecclesiasticus, xli, 1, memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis.*

13. — S. Gregorius, *Hom.* xxxix, ait : « Per-versa quippe anima rebus presentibus dedita, in terrenis voluptatibus resoluta, abscondita sibi mala sequentia providere futura refugit, quae presentem laetitiam perturbant, dumque in praesentis vitae oblectationibus se deserit, quid aliud, quam clausis oculis ad ignem vadit. Unde bene scriptum est : *In die bonorum ne immemor sis malorum.* »

Additiones.

a. — *Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, etc.* Ignorantiam hic piissimus et misericors Dominus potius objicit civitati quam ejus scelera et peccata; et ratio est quia ignorantia vitae nostrae et peccatorum nostrorum causa omnium est malorum. Ex hoc enim fonte oritur cur nobis postea in judicio timendum nobis sit; nam si in hac die vitae nostrae, quae adhuc nobis est, per exactum conscientiae examen nos ipsos judicaremur, nec esset ulla nobis judicem timendi ratio. Non quidem absolute evasuri sumus necessitatem presentandi nos coram supremi Judicis tribunali, sed rigorem et severitatem Judicis effugiemus, si priusquam coram illo compareamus, nosmetipsos diligenter examinare studueri-

mus. Unde S. Anselmus ait : « Cessat vindicta divina, si conversio praecedat humana, quia, ut ait Apostolus, *I Cor.*, xi, 31 : *Si nos ipsos diligemus, non utique a Domino judicaremur.* » Et ideo S. Bernardus, tametsi adeo innocentem et immaculatam duxerit vitam, nihilominus de semetipso dicebat : « Statuam me ante me, et judicabo meipsum, ut illius extremae diei judicium evadere possim. » Ubi Sanctus ille non a judicio sed ab ejus horrore eximi postulabat; ideoque primo severum secum ipse instituebat examen; unde et in quodam super sacra Cantica sermone, ita scribit : « Unum est examen : *si nosmetipsos judicaverimus, non utique judicabimur.* Bonum judicium quod me illi districto divinoque judicio subducit et abscondit. Prorsus horreo incidere in manus Dei « viventis. » Nec non super Psalmum : *Qui habitat, etc.*, in sermone octavo, hoc idem repetit monitum dicens : « Judicemus interim fratres, et terribilem illam expectationem praesenti studeamus decernere. » *nare judicio.* Non judicabit Deus bis in idipsum. » Apud Michaeam Prophetam, vi, 8, salutare quoddam nobis traditur documentum, ad effectum non timendi judicium extremum. Dicit enim sacer textus : *Judicabo tibi, o homo, quid sit bonum et quid Dominus requirat a te. Utique facere judicium.* Sed dicit forsasse aliquis : Numquid hoc judicium ad Filium Dei perlinet : *Pater omne judicium dedit Filio;* aut vero unius Scripturae textus alteri contrarius erit? Rupertus Abbas dubium hoc solvit dicendo : « Quid est judicium facere, nisi judicium Dei praevinire? Praevinens autem judicium Dei, « si temetipsum prior judicis in conspectu Dei, ne a Deo judicaris. »

b. — Non objicit Dominus Jerosolymae scelera et peccata, sed solum ignorantiam, eo quod non cognoverit quae illi ad pacem sunt et salutem. Ignorantia enim salutis et exilis nimium aestimatio qua animam appetiamur, ex modica animae oritur notitia. Et haec ignorantia omnium malorum causa est et origo. Filius prodigus qui ad eam redactus fuerat egestatem, ut lacer, nudus et famelicus in villa quadam immunda pascere animalia urgeretur : *Cupiebat implere ventrem suum de signis quos porci manducabant, et nemo illi dabat;* idem postea in domo patris sui inter symphonias circumsonantes, omniumque domesticorum solo invidio fratre ejus excepto, plausus et festiva gaudia lauto citharam epulo assidere conspiciat. Undenam putas mira haec circa eum conditionis mutatio ortum habuit? *In se reversus dicit : Quanti mercenarii in domo patris mei, etc.,* nimirum natalium suorum nobilitatem ex una parte, ex alia vero ministerii illius qui se necessitate cogente addixerat, vililitatem generi et origini suae indecoram probe considerans, generosam hanc apud se fecit resolutionem dicens : *Surgam et ibo ad patrem meum.* Certum namque est

quod quanto quis circa nobilitatem et excellentiam animae suae majus lumen, clarioremque notitiam sibi adquisierit, tanto magis se a natalibus suis degenerasse erubesceret, tantoque puriorem magisque immaculatam animam suam deinceps conservabit.

c. — Flet Christus non ruinam civitatis materialis sed spiritualis, qui non dolet toto etiam perenne mundo; ut doceret animam quamcumque universo praefendam mundo, dans animam suam pro anima unica, et non pro mundo toto. Idem enim ille Deus, qui mundum universum tribus digitis sustinet, *Isa.*, xvi, 7 : *Appendit tribus digitis molem terrae, eumque super nihilum velut basim collocavit : Appendit terram super nihilum, sicut pariter totum universum ex nihilo produxit, idem inquam, et nemo alius, valoris et estimationis qua anima reliqua rationalis et Christiana, pro toto universo pendenda venit, aequalis Judex esse poterit, qui proinde tanquam animae nostrae amator zelotypus clare protestatur dicens : *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patitur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Matth.*, xvi, 26. Ponatis ex una bilancis parte universum mundum, cum omnibus suis thesauris, deliciis, voluptatibus, honoribus, imo cum omnibus quae habet aut habuit, et ad finem usque saeculorum habiturus est aut habere potest bonis desiderabilibus; ex altera vero bilancis parte, unam duntaxat animam collocat et ponderate haec omnia ad invicem, sed cum pondere sanctuarii, et unicam illam animam omnibus aliis ex adverso positam longe preponderare invenietis. Unde merito S. Menna Aegyptius Martyr ille gloriosissimus dicebat : « Neque enim potest totus mundus aequa lance expensus uni comparari animae. » Cujus S. Bernardus efficacem reddit rationem, dum ait : « Totus iste mundus ad unius animae estimari non potest : non enim pro toto mundo Deus animam suam dare voluit, quam pro anima humana dedit. » Sublimius ergo est animae pretium, quae non nisi sanguine Christi redimi potuit. Quam ergo commutationem dabis pro anima tua, qui pro nihilo das illam? »*

d. — Merito te ipsum legeas, o Christiane, quod cum tanta fecerit ad pacem tibi, ad justificationem et preservationem a multis peccatis et periculis, ea tamen non consideres, cum multis titulis te ad Dei amorem obligent. Et quidem primum ex iis beneficiis est vocatio ad veram et orthodoxam fidem. Etenim ut optime S. Ambrosius ait : « Nihil nasci profuit, nisi redimi profuisset. » Equid enim nobis prodesset, nos esse quoddam adeo nobile accepisse, ad eorum possidendum creatos esse, imo et redemptos fuisse, nisi etiam speciali quadam vocatione aggregati essemus in gremium sanctae Matris Ecclesiae. Nam ut S. Augustinus bene

notavit : « Multae generationes pertransierunt, quae omnes sine cogitatione Dei et pretio suae redemptionis in interitum sempiternum dilapsae sunt; omnibus illis Redemptor tuus te praetulit; quare hoc in te factum sit, nullam praeter solam Salvatoreis charitatem invenire poteris causam. Numquid tu fortior, sapientior, nobilior, ditior fuisti qui hanc praeter omnibus illis specialem gratiam sortiri meruisti? Quot fortes, quot sapientes, quot nobiles, quot divites ibi fuerunt, et tamen universi derelicti et abjecti perierunt. »

Non minus beneficium et manifestum Dei nos impense amantis signum est ipsa justificatio. Quoties enim anima aliqua Deo dicere jure merito deberet : *Vivificasti me et de abyssis terrae iterum educisti me; multiplicasti me magnificentiam tuam? Psal.* lxx, 20, 21. Et ubi S. Paulus, *Rom.*, v, 10, ait : *Ubi abundat delictum, superabundat et gratia.* Eodem prorsus tempore quo degeneret et rebellis filius adversus Patrem insurgit et conjurat, ut quantum est ex parte sua, vitam ei eripiat, ipse velut amantissimus Pater, summa cum sollicitudine cordisque anxietate, exclamat : *Serenate quoniam Absalon.*

Inimici nostri daemones in nostram perniciem indefesse vigiliant, nec unquam dormiunt, qui proinde vocantur *spirituales nequittiae in celestibus;* et quis alius inde nos salvat et eripit, nisi amantissimus Salvator noster qui in salutem nostram continuo invigilat? Unde S. Augustinus, *Soliloq.*, xvii, ita ait : « Praedicens ante me laqueos peccatorum, « tollens occasiones et causas, quia nisi tu hoc mihi fecisses, omnia peccata mundi fecissem. » Et alibi idem sanctus Doctor pariter ita scribit : « Adulter non fuisti in vita tua praeterita plena ignorantia? Hoc tibi dicit Deus tuus : Regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterum non committeres; suavor defuit? et ut hic deesset ego feci; locus et tempus defuit? et ut haec deesset ego feci; affuit suavor, non defuit locus, non defuit tempus? et non consentiens ego te lenui. » Imo et ipse Seneca solo licet naturali lumine praeditus ait : « Relinuisse ne in seclus rueres, inter « maxima beneficia recensendum est. »

e. — Haec Sanctorum est felicitas quod oculos habeant qui cuncta manifestent, nec res superficiei tenus tantum contemplantur, sed ut in se sunt, sub labore scilicet quietem, sub cruce gloriam. Ipsi enim in caelum oculos fidei dirigentes, omnia quibus hic in terris fieri possunt, facile contemnant.

VERSUS 43.

Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te, et coangustabunt te undique.

1. — Jansenius in sermone quodam super hoc Evangelium, ex severitate supplicii illius, quod de

urbem Hierosolymitanam Dens sumpsit, nos penarum infernalium atrocitatem considerandam his verbis invitat: « Discendum, quam grave et intolerabile sit futurum gehennæ supplicium, cum temporale Jerusalem excidium, tantum prævisum a longe, Christus excusserit lacrymas. » Horror etenim hujus excidii tot lacrymabilibus et funestis eventibus conjunctus, omnino videri posset incredibilis, nisi relatus et conscriptus esset ab historico veridico et teste quodam oculato, qualis Josephus Hebræus fuit, inter ceteros plures, quos scripsit libros, ille, qui de excidio Hierosolymitano ab ipso conscriptus fuit, per specialem omnium erroris expertem coeli providentiam, non sine evidenti miraculo, ab innumeris occurrentibus periculis illæsus et intactus, ad hæc usque tempora ingenue conservatus et custoditus fuit, ut eorum, que illius excidii tempore ipso præsentem et spectantem acciderunt, veridicus testis esset; nec sine mysterio Deus ita disposuit, ut testimonium hoc ab Hebræo ederetur, ne, si historicus ille a Christianorum numero fuisset, suspecta redideretur historia ab eo conscripta veritas, eo quod haud irrationabiliter timeri potuisset, ne supplicia Judæis in vindictam Redemptoris nostri ab ipsis crucifixi irrogata, hyperbolice nimis et exaggerative conscripta fuissent. In decursu igitur quadraginta annorum post Christi crucifixionem a Cesare Romanorum constituti Judææ Præsides, Pilatus, Festus, Felix, Florus, Albinus et Cestius universum Judaismum certam angariaverunt et per continuas multiplicatasque indes extorsiones, injustitias, strages et inauditas crudelitates in tantum exagitarunt, ut ex desperatione jugum subjectionis, quo ab imperio Romano coercerentur constati fuerint excutere, non obstante quod illos, utpote toti mundo imperantes, viribus longe superiores esse evidenter agnoscerent. Porro Titus Imperator in persona propria cum exercitu validissimo in Judæam se contulit, omnesque civitates Judæis subjectas primitus sibi subjungavit, in quibus præter illos, qui per gladium et ignes, aliasque hostilitates exercitas occubuerant, multi sibi ipsis, uxoribus quoque et filiis necem violentam intulerunt, alii vero inter montium prærupta, alii in mare sese præcipites egerunt, ne a Romanis in captivitatem abducerentur. Disposuit quoque vindictiva Dei justitia, ut, quemadmodum Judæorum populus Hierosolymis Paschali tempore tumultuose clamaverat: *Tolle, tolle, crucifige*, ita quoque idem populus eodem tempore, in eadem civitate a Romanis cingeretur obsidione, a quibus tres Judæorum milliones acerbissimis fuisse occisi supplicii, siquidem ut annales Ecclesiastici testatum faciunt, tantus fuit Judæorum crucifixorum numerus, ut plantandis seu erigendis crucibus, nec ligna amplius suppetere, nec locus aut situs. Fames qua cruciabantur, adeo erat ingens et valida, ut stercorea equina, caleorum et cingulorum

coria et animalium detractas pelles et excrementa, velut delicias manducare cogerentur; imo mater quænam ex violentia famis filium suum proprium ad ignem torrere et manducare coacta fuit. Perensem et alia mortis inferendæ instrumenta integer hominum millio, seu myriades delecta fuit et centum hominum millia in continuata obsidione; qui ab anno ætatis decimo septimo et ultra vivi remanserunt, positis ad collum catenis, vineti et onusti, tanquam mancipia ad metallifodinas Ægypti abducti fuere; qui vero septemdecim annis minores erant ad numerum nonaginta millium veluti mancipia venditi et in varias mundi partes fuerunt dispersi; multi autem fuerunt reservati, ut in falerum numinum festivitatis, feris, leonibus et ursis in theatris objicerentur. Militibus, qui necessitate suadente ad exercitum transire Romanum, tanquam avaris et ingluvis, postquam aurum jis devorandum ingessissent, sub spe illud denno, quando inutile corporis pondus deponerent, recipiendi, in una nocte plusquam his millibus, venter apertus, indeque omnia interiora crudeliter extracta fuere. Hæc civitas quondam a Melchisedech Rege, ante bis mille, sexcentos et septuaginta annos, ante dictam obsidionem ædificata, tribus cincta erat fortissimis mœnium locis et plurimis hinc inde propugnaculis communita; tertii vero ordinis mœnia civitati propinquiora nongentis tribus fortificata conspiciuntur, præter quas tres alia turres erant, quæ sua altitudine, invicta fortitudine et structura sine stupore videri a nemine poterant, adeo ut Imperator, qui civitatem hanc ejusque munitiones ante desolationem viderat, Deum contra Hierosolymam pugnassem dixerit, siquidem alias impossibile fuisset, ut per ullam militarium machinarum vim expugnari potuisset. Ruptis denique et in terram prostratis predictis mœnibus, præfatus Imperator terræ adæquare jussit omnis ædificiorum moles, adeo ut vix lapis alteri lapidi cohereret, ut adimpleretur propheta Salvatoris dicentis: *Non relinquent in te lapidem super lapidem*. Templum tandem postquam igne conflasset, sicut et omnes domus civitatis dirute et desolatæ fuerunt, ac solo adæquate, adeo ut, quemadmodum supradictus historicus Josephus Hebræus refert, si, qui urbis locum, in quo steterat, transeundo respiciant, jurassent, nulla unquam eo in loco hominum stetit habitationem.

Quia venient dies in te.

2. — Didacus Stella inquit: « Adverte, quod, quando loquebatur Christus de pace peccatorum et de tempore vitæ presentis, in numero singulari dixit: *In hoc die*, sed quando locutus est de pena et calamitate ventura, dixit, *dies* in numero plurali; hinc intelliges, quam brevis sit felicitas mundana, quam vero longus cruciatus, utpote sempiternus. »

3. — Albertus Magnus tandem aliquando diem illum venturum esse dicit, in quo impius oculos suos aperiet, ad cognoscendam ingentem, cui infixus hæret, miseriam: « *Venient dies*, in quibus « claro lumine aperientur tunc oculi tui per poenam, quos modo claudis culpa; » id namque impiis illis evenit, qui in libro Sapientia, v. 6, dixisse leguntur: *Ergo erravimus a via veritatis, et justitiae lumen non luxit nobis; lassati sumus in via iniquitatis et perditionis, viam autem Domini ignoravimus*; hæc tamen agnitio, utpote sera nimis, inutilis fuit, quia tempus faciendi penitentiam fructuosam jam dudum evanuerat.

Et circumdabant te inimici tui vallo, et circumdabant te, et coangustabant te undique.

4. — Venerabilis Beda per hosce inimicos, spiritus intelligit infernales, qui bellum gerunt adversus mysticam animæ nostræ Hierosolymam: « Qui unquam sunt humane animæ majores inimici, quam maligni spiritus? Qui hæc a corpore exeuntem obsident, quam in carnis amore positam deceptoris delectationibus fervent, quam vallo circumdant, quia ante mentis ejus oculos, reductis iniquitatibus, quas perpetravit, hæc ad societatem suæ damnationis trahentes coercent; » in quoniam vero spiritualis hæc obsidio consistat, qua anima, ut in inimici redigatur potestatem, circumdata esse conspicitur, sequentibus verbis declarat, dicens: « Maligni spiritus animam coangustant undique, quando eis non solum operis, verum etiam locutionis, atque insuper cogitationis iniquitates replicant, ut, quæ prius se per nulla dilatavit in scelere, ad extremum de omnibus angustietur in retributione. »

5. — Dicere quoque possumus, in hisce verbis insinuari angustias, quibus impii in judicio finali futuri erunt obnoxii, quando nimirum justitia vindictiva Altissimi omnes creaturas contra rebelles suos armabit, Sap., v. 18: *Armabit creaturam ad ultionem inimicorum*; tunc reprobos nullum poterit reperire diverticulum ad iram Dei effugiendam, Psal. cxxxviii, 9: *Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua fugiam? Si ascendero in caelum, tu illic es; si descendero in infernum, ades; si sumpsero pennas mens diluculo et habitavero in extremis maris, etenim illic manus tua deducet me et tenebit me dextera tua*. Quod si convertat ad cœlum, illud fulminibus contra se armatum esse deprehendit; si ad terram respiciat, hæc ignem copiosum emovet; si se in speluncis abscondere nitatur, præcipitabitur in occultas voragine; si anxie amicos inquirat, qui illum adjuvent, demonibus occurrit. Hugo Cardinalis S. Gregorium adjuce, dicentem: « Quomodo anguste vie erunt utique reprobis? Superius erit judex iratus; subitus horrendum chaos; a dextris peccata accusantia; a sinistris infinita demonia

« ad inferna trahentia; intus conscientia urens, « foris mundus ardens. Miser peccator sic deprebensus quo effugiet? latere enim impossibile; « apparere intolerabile; si quæris, quis te accuset, « dico totus mundus, quia offenso Creatore, et omni « creatura habet perditum odio. »

Additiones.

a. — *Quia venient dies in te, et circumdabant te inimici tui vallo*, etc. Multis hodiernum Evangelium, nonnisi quoddam lericulamentum vanum videtur; putant enim Christi prædicationem et comminationem jam in Judæis completam, ad alios non pertinere. Unde dicere videntur: Non venient hi dies in nos. Sed me, ut verum fateor, si quod terret Evangelium, terret hodiernum. Video enim manifeste quæ in hoc Evangelio prædicantur Judæis impenitentibus, prædici etiam peccatoribus in peccato morientibus; adeoque hoc Evangelium esse duplicem prophetiam, unam quæ Judæos, alteram quæ peccatores omnes tangat. Ut enim perditio Hierosolymæ et destructio typos esse perditionis peccatorum, ita destruendum est ea, quæ ad litteram evenerunt Hierosolymæ, spiritualiter eventura homini in peccato existenti, quia quoad omnia sicuti mortuus quoad naturalia, sic ille quoad spiritualia destructus esse censendus est. Vera enim mors, quæ ita nominari meretur, est animæ a Deo qui vera vita est separatio, qualem solum causat peccatum. Mirabitur fortasse nonnemo, quia ratione Ezechiel, xviii, 4, animam morti subjectam esse asserere poterit, cum anima humana a Deo creata fuerit immortalis. At vero mirari desinet, si consideret Prophetam, dum id affirmat, animam cum culpa conjungere; dicit enim: *Animæ quæ peccaverit, ipsa morietur*. Peccatum enim est quod mortis nomen vere meretur quia animam vera vita privat. Regius Psaltes, Psal. xlii, 20, ait: *Cooperuit nos umbra mortis*. At vero quænam est hæc umbra mortis de qua loquitur? S. Gregorius idipsum exponit, dum super illa verba S. Jobi: *Obscurent eum tenebræ et umbra mortis*, ita scribit: « Umbra mortis mors carnis accipitur, quia sicut vera mors est, qua caro separatur ab anima. Unde « recte voce Martyrum per Prophetam dicitur: « *Humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis*; quos enim constat non spiritu sed « sola carne mori, nequaquam se vera morte, sed « umbra mortis dicunt operiri. » S. Augustinus a S. Bonaventura citatus, optime exponit quantum in re mors animæ consistat, dum ait: « Mors animæ « fit, cum eam deserit Deus, sicut corporis cum « deserit anima. » Unde S. Joannes ait: *Qui non diligit manet in morte*.

b. — Excidium civitatis antecessor quadraginta annis minatur Christus, ut ipsi penitentiam agant, respiciant et non pereant; uti imminente